

Els premis de les primes

R. V. i A.

En moltes activitats humanes s'imposa cada dia més l'existència d'al·licients, incentius materials, que, segons com, sembla que siguin l'única garantia d'uns resultats acceptables. Potser és en el món dels esports on aquesta afirmació és més evident. La necessitat d'oferir aquests incentius esdevé quasi inqüestionable perquè la dita que proclama que l'important no és guanyar sinó participar ja no se la creu ningú. I menys quan allò que realment hi ha en joc no és només prestigi, sinó alguna cosa molt més material i econòmicament avaluable. Parlem, és clar, de les primes, que, contràriament a allò que el seu nom podria suggerir, acostumen a ser gruixudes. I és que, sovint, el nom no és ben bé el que sembla.

Els diccionaris recullen el substantiu **prima** amb significats relacionats amb sumes que es paguen com a premi, o en concepte de contraprestació. Hem de dir que l'origen d'aquest mot és recent (s. XX) i ens ha vingut del francès *prime*, que l'ha agafat de l'anglès *premium*, el qual, al seu torn, l'ha incorporat del llatí *PREMIUM* —que és, també, l'origen del nostre mot **premi**. Aquest darrer, però, forma part del català des de molt abans; concretament, el podem documentar a partir del s. XIV.

Com podem veure, de la mateixa paraula llatina, per camins diferents —per via directa o a través de llengües interposades—, fem cap a dos mots que, tot i ser emparentats, no són sinònims ni tenen el mateix comportament en la llengua de recepció, en aquest cas el català. Al costat del nom *premi* tenim un seguit de mots, com **premiable**, **premiador -a**, que s'han format per derivació del verb **premiar**, documentat des del s. XV.

El nom *prima*, però, no és el resultat d'un procés fet a partir de les regles de formació de mots del català, sinó que ens ha arribat ja construït des del francès. A més, si tenim en compte que aquesta llengua té dos verbs *primer*, l'un que fa referència a la je-

rarquització i l'altre, creat a partir del nom *prime* ('premi pecuniari'), amb el significat de 'premiar, donar una prima', podem pensar que això és el que pot haver generat l'espuri **primar*, que, en tot cas, ni en un sentit ni en l'altre, no és admès per la Secció Filològica, la qual, ara com ara, només considera genuïns **prevaler**, **preferir**, **privilegiar**, etc., i *premiar* (o bé la perífrasi, **concedir una prima**), respectivament.

[*Món Empresarial*, març 2002]